

Sygn. akt II Ca 1572/13

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 14 lutego 2014 r.

Sąd Okręgowy w Kielcach II Wydział Cywilny Odwoławczy

w składzie:

Przewodniczący: **SSO Beata Piwko (spr.)**

Sędziowie: **SO Małgorzata Klesyk**

SO Barbara Dziewięcka

Protokolant: protokolant sądowy Iwona Cierpikowska

po rozpoznaniu w dniu 14 lutego 2014 r. w Kielcach

na rozprawie

sprawy z powództwa M. O. i J. O.

przeciwko (...) S.A. w L. Oddział S.

o zapłatę

na skutek apelacji pozwanego

od wyroku Sądu Rejonowego w Skarżysku - Kamiennej

z dnia 4 września 2013 r., sygn. I C 665/12

I. zaskarżony wyrok:

1. zmienia w punkcie I (pierwszym) i odsetki ustawowe zasądza od kwoty 912,90 (dziewięćset dwanaście 90/100) złotych od 4 października 2012r., a od kwoty 1156,10 (jeden tysiąc sto pięćdziesiąt sześć 10/100) od 22 sierpnia 2013r. zamiast od kwoty 2069 złotych od 22 czerwca 2012r., oddała powództwo o zasądzenie odsetek ustawowych za okres od 22 czerwca 2012r. do 3 października 2012r. od kwoty 912,90 złotych;

2. uchyla w punkcie I (pierwszym) co do ustawowych odsetek zasądzonych od kwoty 1156,10 (jeden tysiąc sto pięćdziesiąt sześć 10/100) złotych za okres od 22 czerwca 2012r. do 21 sierpnia 2013r. i w tym zakresie umarza postępowanie;

II. oddała apelację w pozostałej części; zasądza od (...) S.A. w L. Oddział S. na rzecz M. O. i J. O. po 150 (sto pięćdziesiąt) złotych tytułem kosztów postępowania apelacyjnego.

II Ca 1572/13

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 4 września 2013 r. Sąd Rejonowy w Skarżysku-Kamiennej zasądził od pozwanego (...) S.A. w L. Oddział S. solidarnie na rzecz powodów M. O. i J. O. kwotę 2 069 zł wraz ustawowymi odsetkami w wysokości 13 % w stosunku rocznym, liczonymi od dnia 22.06.2012 r. i z każdorazowymi odsetkami ustawowymi do dnia faktycznej

zapłaty (1), oddalił powództwo w pozostałej części (2), zasądził od powodów M. O. i J. O. solidarnie na rzecz strony pozwanej (...) S.A. w L. Oddział S. kwotę 1098,80 zł tytułem zwrotu kosztów procesu, (3), nakazał ściągnąć od strony pozwanej (...) S.A. w L. Oddział S. na rzecz Skarbu Państwa (Sądu Rejonowego w Skarżysku Kamiennej) kwotę 1204,65 zł tytułem zwrotu wydatków tymczasowo poniesionych przez Skarb Państwa (4).

Swoje orzeczenie Sąd oparł na następujących ustaleniach faktycznych:

Powodowie M. i J. O. są od dnia 07.11.2002 r. użytkownikami wieczystymi na zasadzie małżeńskiej wspólności ustawowej, nieruchomości położonej w miejscowości G., składającej się z działek o numerach ewidencyjnych: (...). Na działce nr (...) o powierzchni 112 m² pod koniec lat osiemdziesiątych XX w. wzniesiono stację transformatorową. Stacja posadowiona jest w południowym narożniku działki i zajmuje powierzchnię 25 m². Budynek stacji posiada wejście z trzech stron. Bramy wejściowe otwierają się na zewnątrz i po otwarciu zajmują dodatkowo osiemdziesięciocentymetrowy pas gruntu. Ściana niewyposażona w wejście oddalona jest o sześćdziesiąt centymetrów od ogrodzenia, które stanowi granicę pomiędzy działkami o nr (...). Aby przejść z jednej bramy do drugiej pracownik obsługi technicznej potrzebuje osiemdziesięciocentymetrowego pasa gruntu wokół stacji. Dodatkowo na pas tej wielkości spływają wody opadowe z dachu stacji poza jej obręb. Nadto oprócz pasa gruntu niezbędnego do obejścia stacji potrzebny jest również obszar dla zapewnienia dojazdu pojazdowi technicznemu do stacji w razie konieczności wymiany transformatora. Cały ten teren, stanowiący około połowę powierzchni działki jest wyłączony spod władztwa użytkowników wieczystych i korzysta z niego jedynie pozwany W roku 2006 powodowie wystąpili przeciwko poprzednikowi prawnemu pozwanego o zapłatę za bezumowne korzystanie z części działki nr (...). Zapadły w tej sprawie wyrok w sprawie I C 241/06 Sądu Rejonowego w Skarżysku-Kamiennej, dotyczył okresu od grudnia 2002 r. do 7 grudnia 2007 r. Wydając tamto orzeczenie Sąd przyjął hipotetyczną stawkę czynszu na kwotę 4,44 zł/ m². Stawkę hipotetycznego czynszu w sprawie niniejszej Sąd ustalił w oparciu o opinię biegłego rzeczoznawcy majątkowego, która nie była przez strony kwestionowana.

Apelację co do orzeczenia zawartego w pkt 1 i 4 wyroku wniósł pozwany, wnosząc o zmianę zaskarżonego wyroku i oddalenie powództwa w całości, ewentualnie o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi I instancji oraz o zasądzenie kosztów postępowania apelacyjnego według norm przepisanych. Zarzucił, iż sąd nie uwzględnił argumentacji pozwanego, która była odmienna od tej prezentowanej w sprawie I C 241/06, a wynikała ona z treści orzeczenia Sądu Okręgowego w Kielcach w sprawie II Ca 757/12. Zarówno w sprawie niniejszej jak i tamtej w dacie wydania pozwolenia na budowę urządzeń przesyłowych znajdujących się na działce powodów grunt przeznaczony pod budowę stacji transformatorowej był własnością Skarbu Państwa. Urządzenia przesyłowe zostały wybudowane za wiedzą i zgodą właściciela nieruchomości. Powodowie, nabywając prawo użytkowania wieczystego, obejmowali we władanie nieruchomość, która była już zabudowana urządzeniami przesyłowymi. Już wtedy więc istniał stan, który obniżał wartość tej nieruchomości i ograniczał możliwość jej inwestycyjnego wykorzystania. Skoro właściciel gruntu godził się na bezpłatne korzystanie z niego to uprawnienia użytkownika wieczystego nie mogą być w tym zakresie szersze niż właściciela. Powodowie zatem nie mogą jako użytkownicy wieczystości domagać się zasądzenia wynagrodzenia za bezumowne korzystanie skoro właściciela godził się na nieodpłatne korzystanie z nieruchomości. Ponadto pozwany zarzucił naruszenie art. 72 ustawy o gospodarce nieruchomościami. Oplata roczna z tytułu użytkowania wieczystego uwzględnia usytuowanie urządzeń przesyłowych oraz możliwość jej inwestycyjnego wykorzystania. Oplata roczna jest pochodną ceny nieruchomości. Tymczasem w ocenie biegłego, którą przyjął Sąd wysokość opłaty rocznej z tytułu użytkowania wieczystego nie ma wpływu na wysokość wynagrodzenia za bezumowne korzystanie z nieruchomości przez przedsiębiorstwo przesyłowe. Nadto pozwany zarzucił, iż Sąd błędnie zasądził odsetki od dnia 22.06.2012 r., tj. od dnia wniesiona pozwu od części powództwa rozszerzonej w dniu 21.08.2013 r.

W odpowiedzi na apelację powodowie wnieśli o jej oddalenie. Wskazali, iż argumenty dotyczące tytułu prawnego do nieruchomości i związanych z tym uprawnieniach użytkowników wieczystych zostały podniesione dopiero w apelacji. W toku procesu bowiem pozwany podnosił jedynie, iż użytkownicy wieczystości przy obejmowaniu we władanie nieruchomości wiedzieli, iż znajduje się na niej stacja transformatorowa, jednakże miało to w ocenie

pozwanego wpływać jedynie na mniejszą wartość nieruchomości, a tym samym na mniejszą wysokość czynszu za bezumowne korzystanie z niej. Powodowie podnieśli ponadto, iż strona pozwana nie kwestionowała wcześniej wyliczeń dokonanych przez biegłego. Odnosząc się do zarzutu dotyczącego daty zasądzenia odsetek, powodowie podnieśli, iż powództwo nie było przez nich rozszerzane, a jedynie modyfikowane poprzez wskazanie okresu, za który miało obejmować zasądzone wynagrodzenie.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Apelacja zasługuje na uwzględnienie jedynie w części.

Sąd Okręgowy podziela poczynione przez Sąd I instancji ustalenia faktyczne i przyjmuje je za własne. Sąd Rejonowy prawidłowo przeprowadził postępowanie dowodowe i nie pominął wbrew twierdzeniom apelującego żadnych dowodów, ale dokonał ich swobodnej oceny zgodnie ze wskazaniami logiki i doświadczenia życiowego a swoje stanowisko wyrażone w uzasadnieniu zaskarżonego wyroku uzasadnił zgodnie z wymogami art. 328 § 2 k.p.c.

Wyrok podlega zmianie jedynie w niewielkiej części dotyczącej okresu i sposobu naliczania odsetek ustawowych od zasądzonej należności głównej, zarzut pozwanego w tym zakresie należy uznać za zasadny. Sąd I instancji błędnie przyjął za początkowy termin naliczania odsetek dzień wniesienia pozwu. Pozwany nie był wcześniej wzywany do zapłaty przez powoda, dowiedział się o jego żądaniu dopiero w dniu doręczenia odpisu pozwu, tj. 04.10.2012 r. i od tej daty należało zasądzić odsetki ustawowe od należności głównej pierwotnie dochodzonej pozwem i dlatego powództwo o zasądzenie odsetek od dnia 22.06.2012 r. do dnia 03.10.2012 r. zostało oddalone, na podstawie art. 481 § 1 i 2 k.c. Żądanie zasądzenia ustawowych odsetek mogło zostać uwzględnione od 4.10.2012r., ale tylko od kwoty 912,90zł. Powód bowiem pierwotnie domagał się wynagrodzenia za okres od dnia 01.01.2010 r. do 30.06.2012 r. Biorąc pod uwagę ustalenia biegłego, iż stawka wynagrodzenia za korzystanie ze służebności wynosi 0,61 zł za m², nieruchomość obciążona ma powierzchnię 54,89 m² to daje to kwotę 30,43 zł miesięcznie (wyliczenia w tym zakresie nie były przez strony kwestionowane). Żądanie pozwu obejmowało pierwotnie okres dwóch i pół roku, zatem wynagrodzenie to wynosi za ten okres kwotę 912,90 zł (30,43 zł x 30 miesięcy).

Od pozostałej kwoty 1156,10zł (2069 zł – 912,90zł) ustawowe odsetki Sąd Okręgowy zasądził od 22.08.2013 r., zgodnie ze stanowiskiem pozwanego wyrażonym w apelacji.

Mając na uwadze powyższe Sąd Okręgowy w Kielcach zaskarżony wyrok na podstawie art.386§1k.p.c. zmienił w sposób przedstawiony w swoim wyroku.

W tym miejscu należy odwołać się do przepisu art. 378 § 1k.p.c., który jest zasadniczym przepisem określającym przedmiotowy zakres rozpoznania sprawy przez sąd drugiej instancji w postępowaniu apelacyjnym. Nie wdając się jednak w szczegółowe rozważania Sąd Okręgowy jedynie przypomina, że sąd drugiej instancji rozpoznający sprawę na skutek apelacji nie jest związany przedstawionymi w niej zarzutami dotyczącymi naruszenia prawa materialnego, wiążą go natomiast zarzuty dotyczące naruszenia prawa procesowego; w granicach zaskarżenia bierze jednak z urzędu pod uwagę nieważność postępowania (por. uchwałę Sądu Najwyższego 7 sędziów - zasada prawna z dnia 31 stycznia 2008 r., III CZP 49/07). W niniejszej sprawie przypomnienie powyższego ma takie znaczenie, że mimo iż Sąd I instancji orzekł ponad żądanie, orzekł bowiem za okres wskazany ustnie na rozprawie 21 sierpnia 2013r., to przy braku zarzutu pozwanego dotyczącego naruszenia prawa procesowego w tym zakresie, Sąd II instancji nie mógł zmienić zaskarżonego orzeczenia co do należności głównej (zgodnie z art. 193§ 2¹k.p.c. zmiana powództwa może nastąpić jedynie w piśmie procesowym). Zarzut zawarty w apelacji, a w zasadzie w jej uzasadnieniu, dotyczył jedynie „zasądzenia ustawowych odsetek za okres od 22 czerwca 2012r. od części powództwa rozszerzonej w dniu 21 sierpnia 2013r.). Mając na uwadze powyższe Sąd Okręgowy zaskarżony wyrok w części dotyczącej zasądzenia odsetek ustawowych od kwoty 1156,10zł za okres od 22 czerwca 2012r. do 21 sierpnia 2013r. uchylił i postępowanie w tym zakresie umorzył na podstawie art.386§3k.p.c.

W pozostałej części apelacja nie jest zasadna.

Odnosząc się natomiast do zarzutu pozwanego dotyczącego tego, iż powodowie jako użytkownicy wieczystości nie mają prawa domagać się wynagrodzenia za bezumowne korzystanie ponieważ ich uprawnienie nie może być szersze niż uprawnienia właściciela nieruchomości Skarbu Państwa, który zgodził się na nieodpłatne korzystanie z nieruchomości na zasadach odpowiadających służebności, należy stwierdzić iż jakkolwiek jest on słuszny, to nie może być uwzględniony w tej sprawie.

W sprawie I C 241/06 Sądu Rejonowego w Skarżysku – Kamiennej, której stronami byli poprzednicy prawny pozwanego oraz powodowie w niniejszej sprawie zasądzono już wynagrodzenia za bezumowne korzystanie z tej samej nieruchomości na rzecz M. i J. O., tyle tylko, że za wcześniejszy okres czasu. Sąd w tamtej sprawie uznał co do zasady roszczenie powodów za usprawiedliwione.

Orzeczenie to w tym zakresie wiąże Sąd w niniejszej sprawie, zgodnie z zasadą wyrażoną w art. 365 § 1 k.p.c. Należy przyjąć, iż ma ono charakter prejudycjalny w stosunku do orzeczenia wydanego w niniejszej sprawie, przesądziło bowiem o samej zasadzie, iż powodowie będący użytkownikami wieczystymi mają prawo domagać się wynagrodzenia za bezumowne korzystanie z ich nieruchomości w granicach służebności, mimo, iż właściciel wcześniej tolerował nieodpłatne korzystanie z tej samej nieruchomości przez pozwanego. Zasada mocy wiążącej prawomocnego wyroku oznacza, iż kwestie prejudycjalne przesądzone we wcześniejszym wyroku nie mogą być w ogóle badane. Można wyprowadzić z niej wniosek, iż w razie prawomocnego uwzględnienia części roszczenia o spełnienie świadczenia z tego samego stosunku prawnego (co miało miejsce w sprawie I C 241/06) w procesie dotyczącym spełnienia reszty świadczenia sąd nie może w tych samych okolicznościach faktycznych i prawnych orzec odmiennie o zasadzie odpowiedzialności pozwanego, (por. wyrok Sądu Najwyższego z 24.10.2013 r. IV CSK 62/13 lex nr 1396775, wyrok Sadu Najwyższego z 12.07.2002 r. V CKN 1110/00, lex nr 74492). Dominującym w doktrynie jest stanowisko, zgodnie z którym związanie stron, o którym mowa w art. 365 k.p.c., polega na związaniu tych osób dyspozycją skonkretyzowanej i zindywidualizowanej normy prawnej, zawartej w sentencji wyroku wywiedzionej przez sąd z norm generalnych i abstrakcyjnych zawartych w przepisach. Inne sądy oraz organy rozstrzygając w innych sprawach niż karne są związane prejudycjalnie, czyli nie mogą dokonać odmiennej oceny prawnej roszczenia niż zawarta w prejudykacie., (por. P. Telenga „Komentarz aktualizowany do ustawy z dnia 17.11.1964 r. Kodeks postępowania cywilnego”, Lex/el. 2013). W tym wypadku prejudykatem jest jak wskazano wyżej orzeczenie w sprawie I C 241/06. Dodać należy, iż okoliczności faktyczne i prawne w niniejszej sprawie nie zmieniły się w stosunku do sprawy I C 241/06.

Odnosząc się do zarzutu naruszenia art. 72 ustawy o gospodarce nieruchomościami należy podzielić stanowisko Sądu I instancji, który przyjął za własne ustalenia biegłego w zakresie wysokości wynagrodzenia za bezumowne korzystanie z nieruchomości. W opinii ustnej biegły wyjaśnił, iż przy ustalaniu stawki czynszu nie bierze się pod uwagę znajdujących się na nieruchomości urządzeń. Wysokość opłaty z tytułu użytkowania wieczystego także nie ma wpływu na stawkę czynszu. Przepis art. 72 ustawy o gospodarce nieruchomościami nie przewiduje zależności pomiędzy opłatą roczną za użytkowanie wieczyste a stawką hipotetycznego czynszu ustaloną na potrzeby wyliczenia wynagrodzenia za bezumowne korzystanie z nieruchomości. Zatem Sąd Okręgowy nie dopatrywał się naruszenia w/w przepisu. Niezasadne jest także twierdzenie pozwanego, iż Sąd nie dokonał samodzielnej oceny prawnej w tym zakresie. Ocena ta została przez Sąd dokonana i była całkowicie zgodna ze stanowiskiem przedstawionym przez biegłego.

Strona pozwana zaskarżyła w apelacji także pkt 4 wyroku. W toku sprawy biegły sporządził dwie opinie. Powodowie uiszczyli zaliczki na opinię biegłego w kwotach: 1000 zł i 500 zł. Wynagrodzenie za obie opinie biegłego wyniosło łącznie 2704,65. Do kwoty 1500 zł zostało ono wypłacone z zaliczek uiszczonych przez powodów, zaś w pozostałej części – 1204,65 zł wypłacono je tymczasowo z sum Skarbu Państwa – Sądu Rejonowego w Skarżysku-Kamiennej. Zgodnie z art. 113 ust. 1 ustawy o kosztach sądowych w sprawach cywilnych Sąd pozostałą kwotę nakazał ściągnąć na rzecz Skarbu Państwa od pozwanego, który w części przegrał proces co do zasady, przyjmując jednocześnie, iż przeprowadzenie dowodu z opinii biegłego było konieczne do rozstrzygnięcia sprawy.

Mając na uwadze powyższe apelacja jako bezzasadna została w pozostałej części oddalona na podstawie art. 385 k.p.c.

Wobec faktu, iż apelacja została uwzględniona w bardzo niewielkiej części o kosztach orzeczono na zasadzie art. 98 § 1 i 3 k.p.c. oraz § 6 pkt 3 w zw. z § 12 pkt 1 Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu.

SSO M. Klesyk SSO B. Piwko SSO B. Dziewięcka